

Тақризи

Доктори илмҳои фалсафа Зоҳидов Очил Ҳочибоевич ба автореферати диссертатсияи доктории Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон “Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон”, барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02-Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Рисолаи доктории С.А.Муҳаммад ба яке аз масъалаҳои калидии сиёсатшиносӣ бахшида шудааст ва дар он рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сиёсӣ муҳокима гардидааст ва таъсири он ба равандҳои сиёсии Тоҷикистони имрӯза мавриди баррасӣ карда мешавад. Дар аввал диссертант муҳимияти мавзӯро таҳлил намуда, қайд менамояд, ки ин мавзӯ ба таври пурра аз тарафи олимони сиёсатшиносӣ дида баромада нашудааст. Албатта, таъсири рамзҳои сиёсӣ барои сафарнамудан дар раванди идоракунии давлатӣ зарурат дорад ва бояд онро дар марҳилаҳои барпо ва мустаҳкам намудани давлати соҳибхӯш ба таври нав дида баромада шавад.

Дар автореферат оварда мешавад, ки рисолаи илмӣ аз муқаддима, се боб ва даҳ фасл, ҳуҷҷа ва рӯйхати адабиёти истифода шуда иборат аст. Дар муқаддима муҳимияти мавзӯ, дараҷаи омӯзиши он, робитаи кор бо дигар таҳқиқотҳои имрӯзаи илмӣ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, объекту предмети таҳқиқот, нағзҳои ва нуқтаҳои асосии таҳқиқот пешкаш шудаанд.

Дар боби аввал диссертант заминаҳои назариявии рамзҳои баррасӣ намуда, ба чунин андеша меояд, ки рамзҳо дар мавриди муайян барои сафарбарнамоӣ кардани мардум хизмат менамояд ва он яке аз ҷузъиёти шуури сиёсии миллат шуда метавонад. Истифодабарии рамзҳои сиёсӣ “боиси тағйироти рамзҳои сиёсӣ мегарданд” (с.23 автореферат) ва барои он ки мардум рамзҳои сиёсиро ба бар намуданаш лозим дониста мешавад, ки заминаҳои нави сиёсӣ фароҳам оварда шаванд, ки як намуди рамзҳо бо рамзҳои дигар иваз карда мешаванд ва онҳо талабот ва хоҳиши мардумро ифода намоянд.

Бинобар ин барои сафарбарнамоӣ дар идораи давлатӣ лозим аст, ки рамзҳо ба воқеияти сиёсии ҳозира ҷавобгӯ бошанд. Муаллиф қайд менамояд, ки пас аз ғурупошии Иттиҳоди Шӯравӣ ва саршавии давраи истиқлолият рамзҳои нав пазируфта мешаванд (с.25 автореферат), ки онҳо шуури сиёсии миллатро ифода мекунад ва дар сиёсати давлати нав ҳамчун як намуди идеологияи давлатӣ мегарданд.

Дар боби дуюми рисола, диссертант нақши рамзҳои сиёсӣ дар шароити истиқлолияти давлатӣ баррасӣ намуда, онро ифода мекунад, ки рамзҳои нав бояд на танҳо замони ҳозираи ҳаёти мардумро ифода намоянд, балки риштаи ногуфтаи давлатдорӣ милли низ дар он дарҷ гардад. Дар ин маврид, барои дуруст ифода намудани матлаби миллат, арзу хоҳишҳои гузаштаи ҳозираи он дарҷ гардад, барои пазириш ва дарк намудани мӯҳтавои рамзҳои давлатӣ барои давлатмандон, пажӯҳишгарон ва кормандони соҳаи идеологӣ мавриди таваҷҷӯҳ ва омӯзиш бояд гардад, ки ба ҳар як шахрванд фаҳмо бошад. Муаллиф меафзояд, ки рамзҳои давлатӣ “инъикоси манфиатҳои миллиро низ дар худ доранд” (с.31 автореферат). Дар рамзҳои давлатӣ на танҳо унсурҳои ақлӣ ифода мегарданд, боз ғайрақлӣ низ баён мегарданд, ки ба шахрванди оддӣ мазмунҳои онҳо наҷандон кушод мебошад ва барои тарбияти ҳисси милли ва давлатдорӣ зарур аст, ки рамзҳо барои шахрванди кишвар фаҳмо ва айён карда шаванд.

Дар боби сеюми диссертатсия С.А.Муҳаммад бештар ба чунин паҳлӯҳои равиши сиёсии дохилӣ ва хориҷӣ назар меафканад, ки мақоми рамзҳои давлатӣ метавонад барои баланд бардоштани ҳисси ватандӯстӣ, ҳувияти милли ва ғурури давлатӣ хизмати шоён намояд ва барои чунин вазифаро иҷро намудан лозим доништа мешавад, ки кормандони соҳаи идеологӣ, тарбиявӣ ва илмӣ доир ба таъсир расонидан ба шуури милли ва шахрвандӣ корҳои заруриро ба анҷом расонанд. Чунки дар равиши идеологӣ гурӯҳҳои гуногун дар ҷомеаи имрӯза ҳастанд, ки ҳар яки онҳо манфиати худро доранд ва бархӯрди ин манфиатҳо шуданаш мумкин аст.

Диссертант меафзояд, ки агар дар идеология “манфиатҳои табақаҳои муайяни ҷомеа таҷассум меёбанд” (с.41 автореферат), аз эҳтимол дур нест, ки манфиатҳои гуногуни чунин табақаҳо на танҳо дар идеологияи онҳо баёни худро меёбанд, боз онҳо бо воситаи рамзҳои худ онро ифода мегардонанд ва барои шуури мардумро ба худ ҷалб намудан кӯшиш менамоянд. Дар ин раванд масъалаи паҳн ва тарғиби рамзҳои давлатӣ бо воситаи ВОА, хусусан интернет хеле муҳим мебошад, чунки рамзҳои давлатӣ боиси пазириии мардуми кишвар бояд гардад, ки вобаста ба он дар рамзҳои идеологӣ масъалаи рамзҳо хеле муҳим аст.

Рамзҳои давлатӣ ҳамчун рамзҳои сиёсӣ аз муборизаи сиёсӣ дар дохили кишвар ва берун аз он иштирок мекунанд ва онҳоро чун нерӯи нарм истифода бурда мешавад, ки барои тамоми миллати тоҷики на танҳо дар дохили кишвар, боз берун аз кишвар зиндагӣ доранд, муҳим ва зарур аст. Барои тоҷикони дохилӣ ва берунӣ на танҳо рамзҳои давлатӣ, балки ҳуди давлати миллий метавонад ҳамчун рамзи миллий хизмат намояд. Бинобар ин дар баъзе мавридҳо давлати миллий бояд тоҷикони берунмарзиро низ ғимоя намояд ва бо ин роҳ хувияти миллий ва ғурури миллиро баланд бардорад.

Дар раванди таҳлили рамзҳои сиёсӣ чун технологияи сафарбарнамоӣ ва идоракунии давлатӣ бояд чунин нуктаҳоро қайд кардан лозим аст, ки бештар вижаҳои баҳснокро доранд.

1. Диссертант бештар доир ба сафарбарнамоии рамзҳои сиёсӣ барои идоракунии давлатӣ муҳим буда эътибор медиҳад, аммо баъзе рамзҳои ҳастанд, ки таъсири худро суст намудаанд ё пурра аз байн рафтанишон мумкин аст. Дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон чунин рамзҳоро дида мешаванд ё не?
2. Рамзҳои давлатӣ ва миллий ҳамчун нерӯи нарм шуда метавонанд, ки бо ВОА онҳо ба системаи идеологияи гуногун таъсири худро расонида, дар ҳарби идеологияҳо иштирок намуда, манфиатҳои миллий ва давлатиро муҳофизат намоянд.

Чунин нуктаҳо арзиши илмий рисолаи доктории Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмонро паст намегардонад, аммо бештар барои аниқ ва равшан гардонидани баъзе аз паҳлӯҳои таҳқиқоти мавзӯ кӯмак мерасонад. Албатта рисолаи докторӣ таҳқиқоти илмӣ олим мебошад ва аз тарафи диссертант корҳои зиёд анҷом дода шудаанд. Новобаста аз ин рисолаи илмӣ мазмуни ҳудро гум намекунад ва ба талаботи КОА ҷавобгӯ мебошад. Бо назардошти гуфтаҳои дар боло зикршуда, рисолаи доктории Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 23.00.02-Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мутобик буда, сазовори баҳои мусбӣ аст.

доктори илми фалсафа,
профессори кафедраи
фанҳои ҷамъиятии ДДХБСТ

Зоҳидов О.Ҳ.

Имзои Зоҳидов О.Ҳ. тасдиқ менамоям

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси ДДХБСТ

Бобоев А.Ҳ.